

Liite kh 8.9.2022

2.9.2022 / 25.7.2022 / pva

9.9.2022/LL

Kunnanhallituksen lausunto toimenpiteistä joihin tarkastuslautakunnan arviointikertomus antaa aihetta

Tarkastuslautakunta on viimeistellyt ja allekirjoittanut arviointikertomuksen vuodelta 2021 kokouksessaan 19.5.2022 § 20. Valtuusto päätti 17.6.2022 § 35 tarkastuslautakunnan puheenjohtajan selostuksen pohjalta, että tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksen valtuustolle tiedoksi ja pyytää kunnanhallituksen antamaan vastaukset tehtyihin kysymyksiin syyskuuhun mennessä.

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota erityisesti (lautakunnan painopistealueet) *sisäiseen valvontaan, riskien hallintaan ja konserniohjaukseen*. Tarkastuslautakunta viittaa arviointikertomuksessa kunnanjohtajalta saamaansa selvitykseen em. asioista. Lautakunta esittää, että kunnanhallitus selvittää, mistä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan puutteet ja ongelmat johtuvat mukaan lukien konsernivalvonta. Tarkastuslautakunta ei juurikaan ole yksilöinyt havaitsemiaan puutteita ja ongelmia, joten niihin on haasteellista ottaa kantaa. Kunnanhallitus on esittänyt valtuustolle selvityksen sisäisestä valvonnasta, riskien hallinnasta ja konserniohjauksesta tilinpäätöksessä 2021, jonka valtuusto on hyväksynyt (kvalt 17.6.2022 § 36).

Tarkastuslautakunta on nostanut ymmärrettävästi esille haasteet, joita liittyy talousarviossa esitettävien *tavoitteiden asettamiseksi* siten, että ne olisivat mitattavissa ja siten niiden toteutumisaste raportoitavissa läpinäkyvästi. Talousarvion laadintaohjeessa on tätä pyritty viime vuosina korostamaan, siinä kuitenkin täysin onnistumatta. Talousarvion yhtenäinen rakenne lisää toiminnan ja talouden suunnittelua ja seuranta. Toimialajohtajat valmistelevat talousarvioehdotuksensa virkavastuulla ohjetta noudattaen ja pyrkivät kirjaamaan tavoitteet mahdollisimman selkeästi kunnanhallituksen ja valtuuston hyväksyttäväksi.

Tarkastuslautakunta esittää, että on selvitettävä, mistä johtuvat *puutteet kiinteistöjen korjauksissa* ja mistä johtuvat *koulu-päiväkotiprojektin laiminlyönnit*, jotka näkyvät ylimääräisinä töinä ja kustannuksina. Arviointikertomuksesta ei ilmene, mihin puutteisiin kiinteistöjen korjauksissa viitataan. Tarkastuslautakunnalla on oletettavasti tiedossa Pelkosenniemen asukasluvun pitkäaikainen väheneminen, joka on johtanut muun muassa vuokra-asuntojen vajaakäyttöön, joka puolestaan on johtanut siihen, että asuntojen kuntoa ei vuosien saatossa ole kyetty ylläpitämään vuokratulorahoituksella, vaan kunta on joutunut tukemaan vuokratuoyhtiöitä taloudellisesti. Mitä koulu-päiväkotirakennusurakkaan tulee, kunnanhallitus edellyttää toki taloudellisen loppuselvityksen laatimista urakasta, kunhan se valmistuu. Tässä yhteydessä arvioidaan myös vastuukysymykset.

Tarkastuslautakunta on nostanut arviointikertomuksessa esille myös *kunnan henkilöstötilanteen* ja erityisesti sen vaihtuvuuden, joka tarkastuslautakunnan mielestä mukaan aivan liian nopeaa. Arviointikertomuksesta ei ilmene, mihin lautakunta perustaa käsityksensä. Tarkastuslautakunta esittää myös kysymyksen siitä, mistä vetovoiman puute saada osaavaa henkilöstöä auki oleviin tehtäviin johtuu. Kunnanhallitus on käynyt tarkastuslautakunnan puheenjohtajan kanssa keskustelun asiasta 25.8.2022.

Pelkosenniemen kunta on osallistunut viime vuosina useisiin työhyvinvointihankkeisiin, joista merkittävin Lapin liiton hallinnoima hanke on vuosina 2021 – 2022 tarjonnut tilaisuuksia johdolle, koko henkilökunnalle ja luottamushenkilöille. Hankkeisiin on sisällytetty työhyvinvointikyselyitä, joiden pohjalta on kohdistettu hyvinvointia ja jaksamista tukevia toimenpiteitä. Kunnanhallitus käy mielellään tarkastuslautakunnan kanssa vuoropuhelua siitä, miten henkilöstön työhyvinvointiin voidaan vaikuttaa myös luottamushenkilöiden taholta.

Jatkossa kunnassa on mahdollista panostaa henkilöstöjohtamiseen entistä enemmän, kun hallintosääntö 1.8.2022 astuu voimaan ja siinä suunnitellut henkilöresurssimuutokset saadaan toteutettua. Muutokset tuovat lisäresurssia sekä henkilöstöjohtamiseen että muihin tehtäviin, joissa henkilöstön on tiedetty kuormittuneen liiaksi. Myös syksyllä 2022 vahvistettavaan Pelkosenniemen kuntastrategiaan 2022-2020 sisältyy lukuisia tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka pyrkivät edistämään kunnan veto- ja elinvoimaisuutta myös työnantajana.

Lopuksi kunnanhallitus esittää käsityksensä, että **sisäiseen valvontaan, riskienhallintaan ja konserniohjaukseen on viime vuosina panostettu aiempaa enemmän**. Erityisesti konserniohjausta on tiukennettu valtuustokauden vaihtumisen jälkeen vuoden 2021 loppupuolella, kun uudet luottamushenkilöt ovat perehtyneet tehtäviinsä konserniyhtiöiden hallituksissa. Vaikka varsinainen sisäisen valvonnan ohje ja konserniohje vaativat päivittämistä, kuten valtuustolle on raportoitu, on kunnassa päivitetty tai laadittu useita uusia toimintaohjeita, joiden on nähty toteuttavan akuutisti ja konkreettisesti sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Esimerkkinä Rekrytointiohje (kh 11.11.2021 § 330), Työllisyyden edistämissuunnitelma (kh 9.2.2021 § 35), Viestintäohje (kh 9.2.2021 § 36), Viranhaltijapäätökset ja niiden julkaiseminen -ohje (kh 30.3.2021 § 106), Tietoturva- ja tietosuojaohje (kh 8.4.2020 § 69), Hankintaohje (kh 4.6.2020 § 130) ja Projektiohje (kh 20.10.2020 § 230). Jatkossa olisi toivottavaa, että tarkastuslautakunta kiinnittäisi huomiota kunnassa myös sellaisiin uudistuksiin ja parannuksiin, joita on tehty valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttamiseksi.